

ТЕМА: ПОЛІТИЧНА ВЛАДА

План

1. Сутність політичної влади, її класифікація і функції.
2. Легітимність владних відносин: критерії і типи.
3. Політичний режим, його сутність та типологія.
4. Тоталітаризм та авторитаризм: порівняльний аналіз.
5. Демократія: загальні ознаки та історичні типи.

Основні поняття: авторитаризм, анархізм, диктатура, кратологія, легальність політичної влади, легітимність політичної влади, політична влада, політичний режим, ресурси влади, тоталітаризм.

Методичні вказівки до семінарського заняття:

1. Даний семінар – один з ключових у курсі політології. Проблема влади є однією з центральних у політичній науці і політичній практиці. Визначення сутності, особливостей, функцій влади має важливе значення для розуміння природи політики і держави, дозволяє зрозуміти сутність політичних відносин, виокремити їх із сукупності суспільних відносин. Студенти повинні чітко усвідомити основні ознаки політичної влади: верховенство, публічність, легальність, моноцентричність, широкий спектр ресурсів, якими розпоряджається влада. Для розкриття питання необхідно дати визначення понять «кратологія», «влада», «суб'єкт влади», «об'єкт влади», «ресурси влади», ознайомитись з основними підходами до трактування влади, охарактеризувати різні види влади (політичну, економічну, соціальну, духовно-інформаційну тощо). Щодо суто політичної влади, то слід назвати можливі форми її здійснення, визначити їх специфіку, дати характеристику основних функцій політичної влади.

2. Для розкриття другого питання необхідно чітко визначити сутність легітимності як однієї з основних якостей влади та її співвідношення з легальністю. Студенти повинні усвідомити, що легальність – це формально-юридична характеристика влади, а легітимність – це її соціокультурна характеристика. При розгляді феномену легітимності треба визначити її ознаки та джерела легітимації влади, зупинитися на теорії М.Вебера і охарактеризувати три типи легітимності, які він виділяв: традиційний, харизматичний, раціонально-легальний. При цьому цікаво було б проаналізувати позитивні та негативні аспекти кожного із цих типів, умови виникнення та існування. На основі одержаних теоретичних знань студентам варто зробити спробу проаналізувати легітимність влади та її засади на прикладі державної влади сучасної України.

3. Підготовка до третього питання передбачає чітке визначення поняття «політичний режим», а також таких його типів, як авторитарний, тоталітарний, автократичний, демократичний, анархічний, охлократичний тощо. Студенти повинні вміти класифікувати політичні режими за різними критеріями, виділяючи основні ознаки кожного з типів. Варто пам'ятати, що «чисті типи» політичних режимів у реальному житті зустрічаються рідко, набагато частіше формуються ті чи інші різновиди «змішаних режимів».

4. З метою порівняльного аналізу тоталітаризму та авторитаризму необхідно дати характеристику цих політичних режимів, а саме: визначити сутність понять, виділити провідні риси кожного з режимів, підібрати приклади держав з відповідними політичними режимами з історії та сучасності. При порівнянні тоталітарного й авторитарного режимів слід звернути увагу на: Студентам треба розрізняти різні форми прояву тоталітарного режиму: праворадикальні (нацизм, фашизм) та ліворадикальні (сталінізм, комунізм).

5. П'яте питання вимагає від студентів докладної характеристики демократичного режиму. Слід чітко визначити основні характерні риси демократичного режиму, порівняти його з іншими політичними режимами, з'ясувати відмінність між прямою та представницькою демократією.

Підсумовуючи одержані теоретичні знання з питань семінарського заняття, студенти повинні дати характеристику і з'ясувати особливості сучасного українського політичного режиму. Для цього треба порівняти конституційне визначення політичного режиму України та реалії політичного життя.

Теми рефератів:

1. Проблеми легітимності влади.
2. Природа тоталітарної влади.
3. Еволюція політичного режиму в СРСР.
4. Особливості сучасного політичного режиму України.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке суб'єкти й об'єкти влади?
2. Назвіть основні підходи до трактування влади.
3. Що таке політична влада? Які визначення цього поняття Вам відомі?
4. Назвіть ідеальні (чисті) типи легітимності за М.Вебером. Проілюструйте прикладами з історії та сучасності.
5. Що таке політичний режим? Чим відомі Вам визначення відрізняються одне від одного?
6. На які форми поділяють тоталітарні режими? Чим відрізняються праві тоталітарні режими від лівих?
7. Чим авторитаризм відрізняється від тоталітаризму?
8. Дайте характеристику сучасному політичному режиму в Україні.